

УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ
ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ

Образац - 2

ИЗВЈЕШТАЈ

о оијени подобности теме, кандидата и ментора за израду докторске дисертације

I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ

Орган који је именовао комисију: Научно-наставни вијеће Филозофског факултета у Бањој Луци и Сенат Универзитета у Бањој Луци

Датум именовања комисије: 24.11.2022.

Број одлуке: 02/04-3.2436-66/22

Састав комисије:

1.	Партало, Драган	доцент	Општа педагогија
	Презиме и име	Звање	Научно поље и ужа научна област
	Филозофски факултет Универзитета у Бањој Луци	предсједник	Функција у комисији
	Установа у којој је запослен-а		
2.	Прибишев Белеслин, Тамара	ванредни професор	Општа педагогија
	Презиме и име	Звање	Научно поље и ужа научна област
	Филозофски факултет Универзитета у Бањој Луци	члан	Функција у комисији
	Установа у којој је запослен-а		
3.	Јевтић, Бисера	редовни професор	Педагогија
	Презиме и име	Звање	Научно поље и ужа научна област
	Филозофски факултет Универзитета у Нишу	члан	Функција у комисији
	Установа у којој је запослен-а		

II ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ

- Име, име једног родитеља, презиме: Кристијан (Бране) Поповић
- Датум рођења: 22.10.1988. Мјесто и држава рођења: Добој, БиХ

II.1 Основне студије

Година уписа: Година завршетка: Просјечна оцјена током студија:

Универзитет: Универзитет у Бањој Луци

Факултет/и: Филозофски факултет

Студијски програм: Педагогија

Звање: дипломирани педагог

II.2 Мастер или магистарске студије

Година уписа: Година завршетка: Просјечна оцјена током студија:

Универзитет: Универзитет у Бањој Луци

Факултет/и: Филозофски факултет

Студијски програм: Педагогија

Звање: магистар педагогије

Научна област: Општа педагогија

Наслов завршног рада: Интеркултуралне компетенције наставника и ученика у основној школи

II.3 Докторске студије

Година уписа:

Факултет/и: Филозофски факултет

Студијски програм: Педагогија

Број ЕЦТС до сада остварених: Просјечна оцјена током студија:

II.4 Приказ научних и стручних радова кандидата

P. бр.	Аутори, наслов, издавач, број страница	Категорија ¹
1.	Поповић, К. (2022). Васпитање предшколске деце кроз историју. <i>Зборник радова Филозофског факултета у Приштини</i> , 52(1), 435-439 (5 страница)	Приказ књиге
<i>Кратак опис садржине:</i>		
Овим приказом се представља публикација <i>Историја идеја о предшколском васпитању и образовању</i> у издаваштву Филозофског факултета Универзитета у Бањој Луци, објављена 2021. године, која представља продукт дугогодишњег научноистраживачког и педагошког рада ауторице проф. др Татјане Михајловић. Приказани су педагошки погледи заступљени у монографији који имају посебну вриједност не само за историјску афирмацију богате педагошке прошлости, већ и вриједан допринос развоју предшколске педагогије. Приказани садржај публикације може бити од користи студентима, али и истраживачима опште и предшколске педагогије, педагошким радницима, стручним сарадницима, родитељима и свима који су свакодневно у прилици да преиспитују своје педагошко дјеловање.		
<i>Рад припада проблематици докторске дисертације:</i> ДА НЕ ДЈЕЛИМИЧНО		

P. бр.	Аутори, наслов, издавач, број страница	Категорија
2.	Mikanović, B., Popović, K. (2021). Konstrukcija i provera skale socijalne uključenosti i isključenosti studenata. <i>Istraživanja u pedagogiji</i> , 11(2), str. 351 – 358. (8 страница)	Оригинални научни рад
<i>Кратак опис садржине:</i>		
У раду се представља конструисање скале за мјерење социјалне компетентности студената, која има прихватљиву (високу) поузданост. Узорак истраживања чинила су 222 студента, старости између 19 и 28 година ($M = 22,41$; $SD = 1,66$). Уз ајтеме је понуђена петостепена скала којом испитаници процјењују степен сагласности са садржајем усмјереним на социјалну укљученост и/или социјалну исклjuченост. Коначну верзију инструмента одређују двије засебне скале, социјална укљученост са 12 и социјална исклjuченост са 14 ајтема. Добијени коефицијенти поузданости за обје скале су задовољавајући, $\alpha = 0,83$ за скалу социјалне укључености и $\alpha = 0,86$ за скалу социјалне исклjuчености. У провјери дискриминативности утврђено је да постоји помјерање скорова према вишим вриједностима на скали социјалне укључености ($Sk = -0,97$, $Ku = 1,12$) док дистрибуција скорова на скали социјалне исклjuчености, према истим параметрима, не одступа значајно од нормалне ($Sk = 0,52$, $Ku = 0,25$). Колмогоров-Смирнов тест ($K-S = 1,50$, $p < .05$) потврђује статистички значајно одступање скорова од нормалне дистрибуције на скали социјалне укључености. Обје скале су представљене главним компонентама које варијансу објашњавају са 37,57% засићености. Приказани прелиминарни резултати указују да су представљене карактеристике скале задовољавајуће. Наредни кораци у потпуној валидацији скале и њеног кориштења као конструисаног истраживачког инструмента, са утврђеним мјерним карактеристикама, подразумијевају провјеру скале на другим узорцима и испитивање односа са релевантним спољним критеријским варијаблама.		
<i>Рад припада проблематици докторске дисертације:</i> ДА НЕ ДЈЕЛИМИЧНО		

¹ Категорија се односи на оне часописе и научне скупове који су категорисани у складу са Правилником о публиковању научних публикација („Службени гласник РС“, бр. 77/10) и Правилником о мјерилима за остваривање и финансирање Програма одржавања научних скупова („Службени гласник РС“, бр. 102/14).

Р. бр.	Аутори, наслов, издавач, број страница	Категорија
3.	Поповић, К. (2021). Ка одговорном родитељству. <i>Синеза – часопис за друштвене и хуманистичке науке</i> , 2(1), стр. 139 – 141. (3 странице)	Приказ књиге

Кратак опис садржине:

Приказана је књига *Како васпитати родитеље - за одговорно родитељство* представља резултат научног рада двје ауторице проф. др Гордане Будимир-Никовић и проф. др Весне Трифуновић. Књига је објављена током 2020. године, а идеју и саму реализацију пратила је пандемија корона вируса, те ауторице у више наврата анализирају промијењен стил живота под утицајем ове пандемије. У приказу се указује да књига не прати уобичајену структуру која полази од објашњавања теоријских сазнања до утврђивања конкретних емпириских резултата, већ у суштини има намјеру да код читаоца подстакне потребу промишљања о родитељству и васпитању родитеља, као и потребу сталног преиспитивања актуелних смјерница у нашем друштву.

Рад припада проблематици докторске дисертације: **ДА** **НЕ** **ДЈЕЛИМИЧНО**

Р. бр.	Аутори, наслов, издавач, број страница	Категорија
4.	Popović, K. (2021). Faktorska struktura skale interkulturne osjetljivosti. <i>Društvene i humanističke studije</i> , 14(1), str. 185 – 200. (16 страница)	Оригинални научни рад

Кратак опис садржине:

У раду се утврђује факторска структура Чен и Старостине самоописне скале интеркултуралне осјетљивости. Примијењена скала се заснивала на самопроцјенама испитаника са петостепеном скалом Ликертовог типа. Обављено је групно испитивање на узорку 621 ученика завршних разреда основне школе. Факторском анализом изоловано је пет фактора који обухватају интеркултуралну осјетљивост ученика: задовољство у интеракцији, повјерење у интеракцији, пажња у интеракцији, поштовање културних разлика и ангажовање у интеракцији. Скала је солидно представљена главним компонентама које објашњавају варијансу са 49,18% испитиване појаве. Кофицијент поузданости скале на узорку је прихватљив и износи $\alpha=0,820$. Каисер-Меуер-Олкинов показатељ адекватности узорка имао је вриједност индекса $K=0,85$, а Бартлеттов тест сферичности је статистички значајан $\chi^2=3684,968$; дф=276; $p<.000$. Анализа добијених резултата показала је потребу за додатним побољшањем скале, а истраживање свакако представља скроман допринос валидацији скале интеркултуралне осјетљивости, зато се указује на примјењивост и корисност Чен и Старостине скале интеркултуралне осјетљивости на различитим узорцима.

Рад припада проблематици докторске дисертације: **ДА** **НЕ** **ДЈЕЛИМИЧНО**

Р. бр.	Аутори, наслов, издавач, број страница	Категорија
5.	Поповић, К. (2019). Интеркултурална осетљивост наставника основне школе. <i>Синтезе – часопис за педагошке науке, књижевност и културу</i> , 16(2), стр. 37 – 52. (16 страница)	Оригинални научни рад

Кратак опис садржине:

Рад је усмјерен на идентификацију фактора који детерминишу интеркултуралну осјетљивост наставника основне школе, те у односу на социо-педагошка обиљежја наставника утврђује статистички значајне разлике код идентификованих фактора. Примјеном скалера и поступком факторске анализе на узорку од 262 наставника идентификовани су фактори интеркултуралне осјетљивости, а у односу на социо-педагошка обиљежја наставника утврђене статистички значајне разлике код мањег броја идентификованих фактора. Резултати овог емпириског истраживања представљају скроман допринос конституисању нових вриједности

интеркултуралности, јер основни предуслов успешног васпитања и образовања интеркултурално компетентних ученика јесте ангажман добро оспособљеног и културно осетљивог наставника.

Рад припада проблематици докторске дисертације: ДА НЕ ДЈЕЛИМИЧНО

Р. бр.	Аутори, наслов, издавач, број страница	Категорија
6.	Поповић, К. (2019). Изазови интеркултуралног васпитања у светлу миграција. У Маринковић, С. (ур.) Зборник радова са међународног научног скупа „Наука, настава, учење – проблеми и перспективе“, стр. 83 – 98. (16 страница)	Прегледни научни рад

Кратак опис садржине:

У раду се анализирају савремени друштвени трендови и масовни миграциони процеси који налажу педагошко преиспитивање процеса васпитања и образовања. Указује се да данас, у вријеме појачаних миграција, скоро да не постоји друштво које није мултикултурално. Културне разлике у школској средини све су израженије, односно културолошка структура ученика се мијења. Ова промјена актуелизује проблем интеркултуралног васпитања као битан друштвени и педагошки ресурс. Циљ рада је био да укаже на изазове новог педагошког амбијента у нашим школама који тежи заједници мноштва култура, језика и народа, због чега интеркултурализам постаје један од водећих принципа у васпитању. Наставници као посредници међу културама имају битну улогу у дјелотворном раду са културолошки разноврсном популацијом ученика. Фокус се ставља на стварање интеркултурално осјетљивих школа и унапређивање интеркултуралне наставе како би се обезбиједила промоција равноправности и толеранције, борба против дискриминације, те уважавање и подржавање различитости у свим областима људског друштва.

Рад припада проблематици докторске дисертације: ДА НЕ ДЈЕЛИМИЧНО

Р. бр.	Аутори, наслов, издавач, број страница	Категорија
7.	Поповић, К. (2019). Факторска структура и валидација скалера интеркултуралне компетенције. <i>Норма – часопис за теорију и праксу васпитања и образовања</i> , 24(2), стр. 53 – 64. (12 страница)	Оригинални научни рад

Кратак опис садржине:

У фокусу овог рада је провјера метријских карактеристика конструисаног скалера за самопројјену интеркултуралне компетентности наставника. Укупан узорак се састојао од 262 испитаника. Добијени коефицијент поузданости за креирану скалу је задовољавајући, $\alpha = 0,87$. Факторском анализом идентификовано је шест фактора који детерминишу интеркултуралну компетенцију, то су: позитивно вредновање културних обиљежја, прихватање различитости, комуникацијске вјештине, отвореност за различите културе, затвореност за различите културе и традиција и/или интеркултуралност. Кајзер-Мајер-Олкиновим тестом је утврђена вриједност индекса $K = 0,80$. Бартлетов тест сферичности се показао статистички значајним $\chi^2 = 1794,274$; $df = 465$; $p < 0,001$. Фактори су добро представљени првим Хотелинговим компонентама које варијансу објашњавају са 51,25% испитиваних варијабли. Приказаним резултатима се у раду указује да су метријске карактеристике скалера ССИК задовољавајуће и потенцира се провјера скалера на другим узорцима.

Рад припада проблематици докторске дисертације: ДА НЕ ДЈЕЛИМИЧНО

Р. бр.	Аутори, наслов, издавач, број страница	Категорија
8.	Popović, K. i Mikanović, B. (2019). <i>Interkulturne kompetencije nastavnika i učenika</i> . Banja Luka: Filozofski fakultet. (176 страница)	Научна књига

Кратак опис садржине:

Аутори из угла интерпретативне и критичке парадигме и на постулатима хуманистичке педагогије, разматрају актуелно педагошко питање – интеркултуралне компетенције наставника и ученика. У књизи су експлицирани путокази европских димензија у васпитању и образовању као и усмјерења нове образовне парадигме које се директно рефлектују на поимање проблематике, али и на нове и другачије стручне и педагошке компетенције. Оригиналним промишљањима аутори надилазе традиционалну проблематику интеркултуралности јер њене рефлексије иду даље и пониру у питања моралности, инклузије, еманципације, слободе, али и развоја акционе компетентности појединца као суштине истраживаног феномена. Посебно се уочава футуролошка димензија научног дјела, без које не би могла да се замисли крајња суштина и дјелотворност цјелокупног педагошког рада. Текстови су конципирани тако да читалац има врло систематичан критички увид у педагошку теорију и праксу, да се уз ту критику јасно одсликава актуелна пракса интеркултуралног васпитања и образовања, а низ текстова имају и футуролошку апликативност. Кориштена је релевантна изворна примарна и секундарна литература. Кратка анализа садржаја поједињих поглавља ове књиге, без улажења у квалитативну анализу текстова, указује на значај проблема о коме аутори расправљају и о потреби да се на њему и даље ради, примјеном одговарајућих методских поступака у васпитању и образовању у школским институцијама и одговарајућим стратегијама свих оних који приступају разматрању ове проблематике. Научна књига је написана јасним научним стилом, методолошки коректно и она може бити сигуран водич на путу разумијевања интеркултуралних сазнања, али и нове и другачије научне упитаности. Научна књига, послије Предговора и Увода, обухвата сљедеће тематске целине: Теоријски приступ проблему истраживања, Методологију истраживања и Анализу и интерпретацију резултата истраживања.

Рад припада проблематици докторске дисертације: ДА НЕ ДЈЕЛИМИЧНО

Р. бр.	Аутори, наслов, издавач, број страница	Категорија
9.	Popović, K. (2017). Vaspitanje i slobodno vrijeme. <i>Rutokazi</i> , 5(1), str. 163 – 166. (4 странице)	Приказ књиге

Кратак опис садржине:

Приказана је научна монографија *Васпитање и слободно вријеме* академика проф. др Драге Бранковића и проф. др Бране Микановића којим се указује на методолошки оригинално и научно утемељено дјело, које је резултат дугогодишњег научног рада аутора. Аутор узима теоријске проблеме односа васпитања и слободног времена који представљају повод за настанак монографске студије о одређеном броју поменутих односа. Хронолошким редом, на експлицитан начин износе се друштвено актуелни научни проблеми односа васпитања и слободног времена. Са теоријско-методолошког аспекта уочавају се систематско организоване целине подијељене у једанаест поглавља и свако од њих има своје наслове и поднаслове. Приказом се потенцира вриједан допринос педагошкој науци и конституисању педагогије слободног времена, који такође подстиче на даља размишљања и истраживања.

Рад припада проблематици докторске дисертације: ДА НЕ ДЈЕЛИМИЧНО

Р. бр.	Аутори, наслов, издавач, број страница	Категорија
10.	Микановић, Б. и Поповић, К. (2016). Интеркултуралне компетенције наставника основне школе. <i>Радови Филозофског факултета – часопис</i>	Оригинални научни рад

	за хуманистичке и друштвене науке, (18), стр. 179 – 194. (16 страница)	
--	--	--

Кратак опис садржине:

Аутори у раду полазе од живота, рада и учења у глобалном интеркултурном друштву 21. вијека које захтијева од сваког појединца развијене опште и професионалне компетенције и оспособљеност за активно учешће. Такође значај се придаје припремању младих за такве процесе у васпитно-образовним институцијама којима се мора посветити посебна пажња. У свему томе битну улогу имају наставници. На узорку од 262 наставника основне школе, примјеном скалера и поступком факторске анализе идентификовани су фактори који детерминишу интеркултуралне компетенције наставника, то су: позитивно вредновање културних обиљежја, прихватање различитости, комуникационске вјештине, отвореност за различите културе, затвореност за различите културе и традицију и/или интеркултуралност. У односу на социо-педагошка обиљежја наставника утврђене су статистички значајне разлике код мањег броја идентификовних фактора. Указује се на интеркултурне помаке који истовремено треба да се промовишу и у друштвеним и у образовним политикама. Тако се за развој интеркултурног идентитета и прихватање заједничких вриједности наглашава потреба за оспособљавање наставника за интеркултурално дјеловање.

Рад припада проблематици докторске дисертације: **ДА** **НЕ** **ДЈЕЛИМИЧНО**

Р. бр.	Аутори, наслов, издавач, број страница	Категорија
11.	<u>Поповић, К.</u> , Микановић, Б. (2016). Интеркултурална осјетљивост ученика основне школе. <i>Наша школа</i> (1-2), стр. 7 – 22. (16 страница)	Оригинални научни рад

Кратак опис садржине:

У раду се наглашава битан задатак школе који представља развој интеркултуралне осјетљивости свих њених чланова. Васпитање и образовање се сматрају једним од најважнијих процеса развоја позитивног односа према другима и културно другачијима, односно, развоја интеркултуралне осјетљивости у друштву. На узорку од 621 ученика аутори су идентификовали факторе који детерминишу интеркултуралну осјетљивост ученика основне школе и утврдили ставове ученика о интеркултуралној осјетљивости у односу на социо-педагошка обиљежја. Истраживањем су утврђене разлике у ставовима ученика о интеркултуралној осјетљивости у односу на пол, школски успјех, као и ниво образованости њихових родитеља. Резултати истраживања представљају релевантну основу у области интеркултуралности, те могу допринијети развијању културално одговорног образовања у школи које одговара потребама и изазовима савременог друштва.

Рад припада проблематици докторске дисертације: **ДА** **НЕ** **ДЈЕЛИМИЧНО**

Р. бр.	Аутори, наслов, издавач, број страница	Категорија
12.	Микановић, Б., Ковачевић, Б., Јевтић, Б., <u>Поповић, К.</u> (2016). Интеркултуралне компетенције ученика основне школе. <i>Радови – часопис за хуманистичке и друштвене науке</i> (24), стр. 121 – 140. (20 страница)	Оригинални научни рад

Кратак опис садржине:

Рад анализира потребу школе и њену улогу у стварању и подршци развоју интеркултуралних компетенција, културних вриједности и знања потребних за живот у мултикултуралној заједници. Указује се на један од задатака школе који би требало да буде унапређивање интеркултуралног васпитања и образовања које ће се огледати у прихватању и поштовању културних разлика и њихових вриједности. Аутори су у раду идентификовали факторе који детерминишу интеркултуралне компетенције ученика основне школе и утврдили ставове

ученика о интеркултуралним компетенцијама у односу на социо-педагошка обиљежја. Истраживањем су утврђене разлике у ставовима ученика о интеркултуралним компетенцијама у односу на пол, школски успјех, као и ниво образованости њихових родитеља. Резултати истраживања могу послужити будућим истраживачима и практичарима за креирање програма којима би превазилазили стереотипе, подстицали сарадњу и међусобно разумевање, што представља основни предуслов за остваривање позитивних интеркултуралних односа у мултикултуралном друштву.

Рад припада проблематици докторске дисертације: ДА НЕ ДЈЕЛИМИЧНО

Р. бр.	Аутори, наслов, издавач, број страница	Категорија
13.	Mikanović, B., Popović, K. (2013). Neformalno nasilje u osnovnoj školi. <i>Pedagogija</i> (1), str. 79 – 89. (11 страница)	Оригинални научни рад

Кратак опис садржине:

Рад представља анализу испољавања формалног насиља у школама. Савремена васпитно-образовна пракса као и педагошка наука, поред формалног, познају и неформално насиље. Аутори указују да је такво насиље тешко препознати и дефинисати. Неформално насиље често претходи различитим облицима формалног насиља. Аутори су идентификовали заступљеност: гласина, провокација, сегрегације, маргинализације, медијског злостављања и медијског вријеђања. То су најчешћи облици неформалног насиља у школи. Истраживањем је утврђена повезаност између ставова ученика завршних разреда основне школе о појединим облицима неформалног насиља са школским успјехом и укљученошћу у школске слободне активности. Резултати истраживања могу послужити будућим истраживачима и практичарима за креирање програма превентивног дјеловања у борби против различитих форми насиља у школи и изван ње.

Рад припада проблематици докторске дисертације: ДА НЕ ДЈЕЛИМИЧНО

Да ли кандидат испунијава услове?

ДА

НЕ

III ПОДАЦИ О МЕНТОРУ/КОМЕНТОРА

Биографија ментора/коментора (до 1000 карактера):

Бране Микановић рођен је 1969. године у Доњој Луци. Студиј разредне наставе завршио је на Педагошкој академији у Бањој Луци 1993. године. Дипломирао је и магистрирао педагогију на Филозофском факултету у Бањој Луци. Докторирао је 2010. године на Одсјеку за педагогију Филозофског факултета у Бањој Луци.

Радио је као учитељ и школски педагог у основној школи од 1992-2005. године. На Филозофском факултету у Бањој Луци ради од 2005. године, када је изабран у звање асистента. У звање вишег асистента биран је 2008, звање доцента 2011., звање ванредног професора 2015. године, а 2021. у звање редовног професора. На Филозофском факултету у Бањој Луци предаје предмете: *Увод у педагогију, Општу педагогију, Основе педагогије, Теорије васпитања, Педагогију, Педагогију слободног времена, Савремене токове у педагогији и Домску педагогију*. Био је сарадник Филозофског факултета у Нишу где је предавао 11 семестара *Педагогију слободног времена* на другом циклусу студија и *Социјалну педагогију, Наставу грађанског васпитања и Педагошку превенцију поремећаја у понашању* на првом циклусу студија.

Подручја интересовања аутора су: фундаментална питања педагошке науке, теорије васпитања, медијско васпитање, социјална промоција и изолација васпитаника, васпитање у слободном времену и за слободно вријеме, вршњачко насиље, квалитет уџбеника и истраживачки рад ученика. Аутор је преко педесет стручних и научних радова из наведених области, објавио је неколико књига: *Истраживачки рад ученика – теоријске основе и модели, Научни развој педагогије и подручја васпитања, Основе педагогије, Васпитање и слободно вријеме, (Не)дисциплина у васпитању и Интеркултуралне компетенције наставника и ученика*. Од 2015. до 2019. године обављао је функцију декана Филозофског факултета Универзитета у Бањој Луци.

Радови из области којој припада приједлог докторске дисертације:

Р. бр.	Аутори, наслов, издавач, број страница
1.	Popović, K. i Mikanović, B. (2019). <i>Interkulturne kompetencije nastavnika i učenika</i> . Banja Luka: Filozofski fakultet.
2.	Бранковић, Д. и Микановић, Б. (2016). Интеркултурално васпитање – конституента европингерација. <i>Наука и европингерације</i> , том 1 (стр. 33 – 46).
3.	Микановић, Б. и Поповић, К. (2016). Интеркултуралне компетенције наставника основне школе. <i>Радови Филозофског факултета – часопис за хуманистичке и друштвене науке</i> , (18), стр. 179 – 194.
4.	Поповић, К., Микановић, Б. (2016). Интеркултурална осјетљивост ученика основне школе. <i>Наша школа</i> (1-2), стр. 7 – 22.
5.	Микановић, Б., Ковачевић, Б., Јевтић, Б., Поповић, К. (2016). Интеркултуралне компетенције ученика основне школе. <i>Радови – часопис за хуманистичке и друштвене науке</i> (24), стр. 121 – 140.

Да ли ментор испуњава услове?

ДА

НЕ

IV ОЦЛЕНА ПОДОБНОСТИ ТЕМЕ

IV.1 Формулација назива тезе (наслова)

ВРШЊАЧКО УЧЕЊЕ И ФОРМИРАЊЕ ИНТЕРУЛТУРАЛНИХ КОМПЕТЕНЦИЈА УЧЕНИКА

Наслов тезе је подобан?

ДА

НЕ

IV.2 Предмет истраживања

Предмет истраживања представља теоријско-критичко утемељење концепата вршњачког учења и интеркултуралних компетенција, те подстицање интеркултуралних компетенција примјеном вршњачког учења.

Предмет истраживања је подобан?

ДА

НЕ

IV.3 Најновија истраживања познавања предмета дисертације на основу изабране литературе са списком литературе

Проучавањем доступне литературе на нашем говорном простору кандидат не проналази корисна теоријска нити емпириска истраживања која у фокусу имају вршњачко учење или формирање интеркултуралних компетенција ученика путем вршњачког учења. Зато у свијету, поготово развијеним земљама, констатује да постоји широка литература о вршњачком учењу. Међутим, радовима о образовним импликацијама оваквог учења посвећује се релативно мало пажње. Постојећа литература је углавном ограничена студијама које се ослањају на мјерење исхода, које се у већој мјери баве стицањем чињеничног знања, развојем социјалних вјештина и самопоуздања. Такође, постојеће студије вршњачког учења разликују се у смислу проучаваног контекста, ситуације на коју се усмјерава и на узраст учесника. У наставку ће бити приказани резултати неколико релевантних тангентних истраживања на темељу којих је кандидат конципирао емпириско истраживање.

Сходно подстицању и промовисању интеркултуралних вриједности појединих развијених земаља кандидат приказује резултате студије спроведене у Шпанији. Аутори Хернандез-Браво и сарадници (2017) објављују резултате њиховог истраживања у коме су се бавили развојем интеркултуралних компетенција ученика основних школа кроз акционе планове о интегралном образовању вођених од стране наставника. У њиховој студији, почетна процјена интеркултуралне компетенције ученика открила је постојање посебне потребе за дјеловањем на пољу интеркултуралног васпитања, јер су ученици показали недостатак интеркултуралног знања и вјештина за интеракцију са другима, као и за разумијевање других погледа, обичаја и вриједности. Аутори овај недостатак интеркултуралне компетенције приписују чињеници да школе не нуде интеркултуралне наставне планове и програме (Hernandez-Bravo et al., 2017). Ова студија се бавила испитивањем ефекта интеркултуралног акционог програма дјеловања на интеркултуралне компетенције ученика основне школе (од трећег до шестог разреда). Водитељи реализованих активности су били наставници (одјелjenске старјешине). Ученици који су похађали интеркултурални програм, показали су статистички значајна побољшања у интеркултуралном знању, вјештинама и ставовима, у односу на своје вршњаке који нису били дио акционог програма за подстицање интеркултуралних компетенција.

Кандидат наводи и другу студију (Hille et al., 2016) у оквиру интернационализације високог образовања која је настала на Европском универзитету Виадрина (European University Viadrina). Ова студија случаја открива иновативни концепт интеркултуралне обуке вршњачких ментора и њихове импликације. У оквиру програма обуке *Viadrina PeerTutoring*, интеркултурални вршњачки ментори се према посебно креираном плану обучавају за подстицање интеркултуралне свијести, односно освјешћивања међународних студената у циљу развоја њихових интеркултуралних компетенција, како би се припремили за студирање у њемачком академском систему. Најважнији алат програма обуке јесте рефлексија заснована на е-портофолију (Hille et al., 2016). Аутори квалитативном анализом садржаја испитују самоевалуацију студената који су као учесници програма обуке водили е-портофолије, па се тако покушава на рефлексиван начин сагледати развој интеркултуралне компетенције вршњака. Налази студије указују на издавање двије групе компетенција. С једне стране, комптенције које су дефинисане самим програмом обуке (откривање знања, флексибилност понашања, комуникативна свијест и емпатија) и, с друге стране, интеркултуралне компетенције засноване на циљевима вршњачког учења (методолошко стручно знање, сарадња, подршка вршњачком учењу, интеркултурална вршњачка свијест), (Hille et al., 2016). Аутори су такође свјесни да ови резултати одражавају самоевалуацију студената, која је субјективна, али ипак се може закључити о предностима и потенцијалима анализираног програма обуке. Важан резултат студије јесте да су емпатија и поштовање према другима често спомињане компетенције е-портофолија и да имају видљиву корелацију.

У истраживању спроведеном на регионалном аустралијском универзитету (University of the Sunshine Coast, School of Education and Tertiary Accscess), Џоана Еинфалт (2020) прати развој интеркултуралних компетенција унутар групе културолошки различитих студената, односно она истражује како је учешће студената у низу вођених форума (од стране њихових вршњака) потенцијално напредовало у интеркултуралном разумијевању унутар разнолике студентске групе (Einfalt, 2020). Студија је заснована на интеркултуралном програму према коме полазници учествују у низу форума који су вођени иновативним дијалошким приступом и добро признатим интеркултуралним моделом компетенција ауторке Дарле Дирдорф (Deardorff, 2006), а све с циљем како би се олакшала дискусија о интеркултуралним темама. Један дио програма подразумијева је самопројеку нивоа интеркултуралне комптенције студената на основу попуњавања упитника чији су резултати касније кориштени као алат за подстицање дискусије на форуму. Такође, кроз квалитативну анализу интервјуа, размишљања и видео снимања, запажено је да студенти прелазе у нови академски контекст кроз процес осјећања, повезивања и угоде у интеракцији са другима (Einfalt, 2020). Пажљивији поглед на природу интеракције између вршњака открио је да студенти користе различите вербалне и невербалне алате како би олакшали интеркултурално разумијевање (Einfalt, 2020). Студија је показала да су студенти постајали све пријатнији у међусобној комуникацији временом су се дубље укључивали у теме дискусије. Овај рад наглашава вриједност намјерног промовисања интеркултуралне интеракције као дијела процеса учења међу вршњацима и представља дијалошки приступ као продуктиван начин за побољшање искустава међу студентима који допирносе развоју интеркултуралне компетенције.

Многа истраживања о вршњачком учењу примијењена у различитим контекстима показују да учење кроз процес поучавања других од стране вршњака повећава академски успех ученика. Једна емпиријска студија има за циљ да пројери ефикасност вршњачког поучавања које се примијењује у окружењу теолошке школе, на узорку ученика курса хомилетике (Rusli et al., 2020). У претходно приказаном истраживању показано је да вршњачка дискусија побољшава разумијевање међу учесницима (Einfalt, 2020), а у овој студији аутори полазе од тога да ученици у интеракцији с вршњацима уче више у односу на пуко слушање наставника, односно да се вршњачком интеракцијом побољшава ниво

знања (Rusli et al., 2020). Њихова студија истражује ефикасност вршњачког учења у поређењу са класичним поучавањем. Спроведена је експериментална провјера како би се утврдила узрочно-посљедична веза између проучаваних варијабли. У експерименталну групу је уведен третман вршњачког учења, док је у контролној групи била заступљена класична (предавачка) настава. Примјена првог инструмента (претест) је имала сврху мјерења предзнања ученика, ради изједначавања карактеристика група, док је други инструмент (посттест), послије осам седмица примјене третмана вршњачког учења, коришћен за идентификацију ефикасности експерименталног фактора (примјена вршњачког учења). Према налазима студије, прије учешћа на курсу хомилетике, ученици обје групе посједовали су једнака предзнања. Након примјене вршњачког учења, ученици експерименталне групе постигли су боље резултате на тесту знања од ученика контролне групе (Rusli et al., 2020). Евидентно је да вршњачко учење и поучавање позитивно утиче на академска постигнућа ученика.

Према претходним истраживањима може се закључити да примјена вршњачког учења доводи до већег ангажмана и постигнућа ученика у односу традиционалне приступе усмјерене на наставниково предавање. Такође, ученици постају више укључени у сопствени процес учења када им се пружи прилика да поучавају своје вршњаке. Очигледно је да би примјена вршњачког учења у контексту формирања интеркултуралних компетиција ученика могла доприњети унапређивању знања, ставова и вјештине у савременом школском окружењу.

Литература која је кориштена у конципирању теме и програма дисертације и која ће бити кориштена у изради дисертације:

- Arendale, D. (2014). Understanding the peer assisted learning model: Student study groups in challenging college courses. *International Journal of Higher Education*, 3(2), pp. 1-12. <https://doi.org/10.5430/ijhe.v3n2p1>
- Arić, K., Laklija, M. (2015). Vršnjačka pomoć – iz perspektive vršnjaka pomagača. *Napredak: časopis za interdisciplinarnu istraživanja i odgoju i obrazovanju*, 156(1-2), str. 131 – 150.
- Banks, J. A. (2006). *Cultural diversity and education: Foundations, curriculum and teaching*. Pearson.
- Banks, J. A. (2010). Multicultural education: Characteristics and goals. In J. A. Banks & C. A. Banks (Eds.), *Multicultural education: Issues and perspectives* (7th ed., pp. 1–30). Wiley.
- Банђур, В. и Поткоњак, Н. (1999). *Методологија педагозије*. Савез педагошких друштава Југославије.
- Byram, M. (2013). *Routledge encyclopaedia of language teaching and learning*. Routledge.
- Byram, M. (1997). *Teaching and assessing intercultural communicative competence*. Multilingual Matters.
- Bedeković, V. (2011). Interkulturnalna kompetencija cjeloživotnog obrazovanja nastavnika. *Pedagogijska istraživanja*, br. 8, 139 – 151.
- Bennett, M. J. (2004). Becoming interculturally competent. In Wurzel, J. (Eds.), *Toward multiculturalism: A reader in multicultural education* (2nd ed., pp. 62–77), Intercultural Resource Corporation.
- Bennet, J. (2009). Cultivating intercultural competence: A proces perspective. In D. K. Deardorff (Eds.), *The SAGE handbook of intercultural competence* (pp. 136-150), SAGE.
- Bennett, J. (2009a). Transformative training designing programs for culture learning. In M. Moodian (Ed.), *Contemporary leadership and intercultural competence* (pp. 95–110), Sage.
- Blum-Kulka,S., & Dvir-Gvirsman, S. (2010). International encyclopedia of education. In P.

- Peterson, E. Baker & B. McGaw (Eds.), *Peer interaction and learning* (Vol. 8, pp. 444–449). Elsevier.
- Boud, D. (2001). Making the move to peer learning. In Boud, D., Cohen, R. & Sampson, J. (Eds.), *Peer learning in higher education: Learning from and with each other* (pp. 1-20). Kogan Page.
- Boud, D., Cohen, R., & Sampson, J. (1999). Peer learning and assessment. *Assessment & evaluation in Higher Education*, 24(4), 413 – 426.
- Bulut, B. (2019). The impact of peer instruction on academic achievements and creative thinking skills of college students. *International Journal of Educational Methodology*, 5(3), 503-512. <https://doi.org/10.12973/ijem.5.3.503>
- Cajander, A., Daniels, M., & McDermott, R. (2012). On valuing peers: Theories of learning and intercultural competence. *Computer Science Education*, 22(4), 319–342. <https://doi.org/10.1080/08993408.2012.727710>
- Cheng, D., & Walters, M. (2009). Peer-assisted learning in mathematics: An observational study of student success. *Journal of Peer Learning*, 2, 23-39.
- Cheng, S., & Johnston, S. (2014). Participation in peer-led academic support services: One adaptation of a natural sciences peer learning model to enrichment in the humanities. *Journal of Peer Learning*, 7, 23-35.
- Cohen, L., Manion, L., & Morison, K. (2007). *Research methodes in education* (6th Ed.). Routlegde Falmer.
- Cooper, M. (1999). Classroom choices from a cognitive perspective on peer learning. In A. M. O'Donnell & A. King (Eds), *Cognitive perspectives on peer learning* (pp. 215-234). Erlbaum.
- Council of Europe (2011). *Living together: Combining diversity and freedom in 21st century Europe. Report of the Group of Eminent Persons of the Council of Europe.* <http://hub.coe.int/event-files/our-events/the-group-of-eminent-persons>
- Council of Europe (2013). *Recommendation CM/Rec(2012)13 of the Committee of Ministers to Member States on Ensuring Quality Education.* <https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?id=2014671&Site=CM>
- Crouch, C., & Mazur, E. (2001). Peer instruction: Ten years of experience and results. *American Journal of Physics*, 69(9), 970 – 977. <https://doi.org/10.1119/1.13742>
- Cushner, K., & Mahon, J. (2009). Intercultural competence in teacher education developing the intercultural competence of educators and their students. In D. K. Deardorff (Ed.), *The SAGE handbook of intercultural competence* (pp. 319-332). SAGE.
- De Lissi, R., & Golbeck, S. (1999). Implications of Piagetian theory for peer learning. In A. M. O'Donnell & A. King (Eds.), *Cognitive perspectives on peer learning* (pp. 3-37). Erlbaum.
- Deardorff, D. K. (2004). *The identification and assessment of intercultural competence as a student outcome of international education at institutions of higher education in the United States.* [Neobjavljena disertacija]. North Carolina State University, Raleigh.
- Deardorff, D. K. (2006). Identification and assessment of intercultural competence as a student outcome of internationalization. *Journal of Studies in International Education*, 10(3), 241–266. <https://doi.org/10.1177/1028315306287002>
- Deardorff, D. K. & Jones, E. (2012). Intercultural competence: An emerging focus in Post-secondary education. In D. K. Deardorff, H. de Wit, J. D. Heyl, & T. Adams (Eds.), *The Sage Handbook of International Higher Education* (pp. 283 – 304). SAGE.
- Deardorf, D. (2009). Implementing intercultural competence assessment. In D. K. Deardorff, H. de Wit, J. D. Heyl, & T. Adams (Eds.), *The SAGE handbook of intercultural competence*, (pp. 492-506). SAGE.
- Driscoll, M.P. (2014). *Psychology of learning for instruction* (3 rd Ed.). Pearson Education.
- Einfalt, J. (2020). Let's talk about transcultural learning: Using peer-to-peer interaction to

- promote transition and intercultural competence in university students. *Journal of Academic Language & Learning*, 14(2), 20 – 39.
- Erhard, R. (1999). Adolescent peer facilitators - myth and reality. *International Journal for the Advancement of Counselling*, 21, 97-109. <https://doi.org/10.1023/a:100532480841>
- EADSNE (2009). *Multicultural diversity and special needs education*. <http://www.european-agency.org/sites/default/files/Multicultural-Diversity-and-SNE.pdf>.
- Fajgelj, S. (2020). *Metode istraživanja ponašanja* (VII dopunjeno izdanje). Centar za primenjenu psihologiju.
- Fuchs, D., Fuchs, L. S., Mathes, P. G., & Simmons, D. C. (1997). Peer-assisted learning strategies: Making classrooms more responsive to diversity. *American Educational Research Journal*, 34(1), 174–206. <https://doi.org/10.2307/1163346>
- Gamal, M. (2017). Learning with each other: Peer learning as an academic culture among graduate students in education. *American Journal of Educational Research*, 5(9), 944-951. <https://doi.org/10.12691/education-5-9-3>
- Gal, A., & Fallik, O. (2021). Learn from each other: A peer-teaching model. *Interdisciplinary Journal of Environmental and Science Education*, 17(3), pp. 1 – 24. <https://doi.org/10.21601/ijese/10896>
- Ginty, C. & Harding, N. M. (2014). The first year experience of a peer assisted learning program in two institutes of technology in Ireland. *Journal of Peer Learning*, 7, 36-56.
- Goldparian, S., Chan, J., & Cassidy, A. (2015). Peer review of teaching: Sharing best practices. *Collected Essays in Learning and Teaching*, 8, 211-218.
- Guilmette, H. J. (2008). *The power of peer learning: Networks and development cooperation*. Academic Foundation & International Development Research Centre (IDRC).
- Gundara, J. S., & Portera, A. (2008). Theoretical reflections on intercultural education. *Intercultural Education*, 19(6), pp. 463-468.
- Gundara, J., & Sharma, N. (2013). Some issues for cooperative learning and intercultural education, *Intercultural Education*, 24(3), 237–250. <https://doi.org/10.1080/14675986.2013.797202>
- Hammer, M. R., Bennett, M. J., & Wiseman, R. (2003). Measuring intercultural sensitivity: The intercultural development inventory. *International Journal of Intercultural Relations*, 27, 421-443. [https://doi.org/10.1016/S0147-1767\(03\)00032-44](https://doi.org/10.1016/S0147-1767(03)00032-44)
- Hatch, J. A. (2002). *Doing qualitative research in education settings*. Sunny Press.
- Hernández-Bravo, J., Cardona-Moltó, C. & Hernández-Bravo, J. (2017). Developing elementary school students' intercultural competence through teacher-led tutoring action plans on intercultural education, *Intercultural Education*, 28(1), 20-38. <https://doi.org/10.1080/14675986.2017.1288985>
- Heys, K. H., & Wawrzynski, M. R. (2013). Male peer educators: Effects of participation as peer educators on college men. *Journal of Student Affairs Research and Practice*, 50(2), 189–207. <https://doi.org/10.1515/jsarp-2013-0014>
- Hille, J., Hiller, G.G., & Volger-Lip, S. (2016). Intercultural peer tutoring competences as a part of learning development in an international higher education context. *Journal of Learning Development in Higher Education Special Edition: Academic Peer Learning* (part II). 1 – 16. <https://doi.org/10.47408/jldhe.v0i0.354>
- Hogan, D., & Tudge, J. (1999). Implications of Vygotsky's theory for peer learning. In A. M. O'Donnell & A. King (Eds.), *Cognitive perspectives on peer learning* (pp. 39-65). Erlbaum.
- Hrvatić, N. (2007). Interkulturalna pedagogija: nove paradigme. *Pedagočka istraživanja*, 4(2), 241–254.
- Israel, M., & Hay, I. (2006). *Research ethics for social scientists – between ethical conduct and regulatory compliance*. SAGE Publication.
- Ipek, J. (2021). Examination of preservice teachers' views on peer learning. *Journal of*

- Education and Learning*, 10(3), 149 – 158.
- Jevtić, B., Petrović, J. (2012). Interkulturalno obrazovanje sa pogledom na budućnost. *Nauka i savremeni univerzitet* (str. 25–36). Filozofski fakultet.
- Jordan, J. K. (2014). *Attitudes of teachers towards Peer tutoring in technology instruction and integration*. [Neobjavljena disertacija]. Auburn University.
- Karaca, A., Akkus, D., & Sener, D. K. (2017). Peer education from the perspective of peer educators. *Journal of Child & Adolescent Substance Abuse*, 27(2), 76–85. <https://doi.org/10.1080/1067828x.2017.1411303>
- Keerthirathne, W. K. D. (2020). Peer learning: An overview. *International Journal of Scientific Engineering and Science*, 4(11), 1 – 6. <https://www.researchgate.net/publication/355209445>
- Knight, J. & Brame, C. (2018). Peer instruction. *CBE – Life Sciences Education*, 17(5), 1 – 4. <https://doi.org/10.1187/cbe.18-02-0025>
- Krnjajić, S.B. (2002). *Socijalni odnosi i obrazovanje*. Institut za pedagoška istraživanja.
- Lanas, M. (2014). Failling intercultural education? Thoughtfulness in intercultural education for student teachers. *European Journal of Teacher Education*, 37(2), 171–182.
- Latifi, S., Noroozi, O., & Talaee, E. (2021). Peer feedback or peer feedforward? Enhancing students' argumentative peer learning processes and outcomes. *British Journal of Educational Technology*, 52(2), 768–784 <https://doi.org/10.1111/bjet.13054>
- Lawrence, G. (2013). A working model for intercultural learning and engagement in collaborative online language learning environments. *Intercultural Education*, 24(4), 303–314. <https://doi.org/10.1080/14675986.2013.809247>
- Leijten, F., & Chan, S. (2012). *The effectiveness of peer learning in a vocational education setting*. Ako Aotearoa.
- Lindsey, B. J. (1997). Peer education: A viewpoint and critique. *Journal of American College Health*, 45(4), 187–189. <https://doi.org/10.1080/07448481.1997.9936882>
- Mazur, E. (1997). *Peer instruction: A user's manual*. Prentice Hall.
- McCollum, B. M., Fleming, C. L., Plotnikoff, K. M., & Skagen, D. N. (2017). Relationships in the flipped classroom. *The Canadian Journal for the Scholarship of Teaching and Learning*, 8(3), 1-21. <https://doi.org/10.5206/cjsotl-rcacea.2017.3.8>
- Merriam, S. B., & Tisdell, E. J. (2016). *Qualitative research: A guide to design and implementation*. A Wiley Brand.
- Merrill, D., & Gilbert, G. (2008). Effective peer interaction in a problem-centered instructional strategy. *Distance Education*, 29(2), 199–207. <https://doi.org/10.1080/01587910802154996>
- Mirkov, S. (2013). *Učenje – zašto i kako*. Institut za pedagoška istraživanja.
- Nielsen, S., Johansen, Guro G., & Jørgensen, H. (2018). Peer learning in instrumental practicing. *Frontiers in Psychology*, 9, 339-347. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2018.00339>
- Nokes-Malach, T. J., Richey, J. E., & Gadgil, S. (2015). When is it better to learn together? Insights from research on collaborative learning. *Educational Psychology Review*, 27(4), 645–656. <https://doi.org/10.1007/s10648-015-9312-8>
- O'Donnell, A.M., & O'Kelly, J. (1994). Learning from peers: Beyond the rhetoric of positive results. *Educational Psychology Review*, 6(4), 321-349.
- O'Donnell, A. M. (2006). The role of peers and group learning. In P. A. Alexander & P. H. Winne (Eds.), *Handbook of educational psychology* (pp. 781–802). Lawrence Erlbaum Associates Publishers.
- Ouko, S., Aurah, C., Amadalo, M. (2015). Peer instruction and secondary school students achievement in vectors. *Journal of Education and Practice*, 6(27), 175-180.
- Outhred, T., & Chester, A. (2010). The experience of class tutors in a peer tutoring programme: A novel theoretical framework, *Journal of Peer Learning*, 3, 12-23.
- Pere-Klermon, A. (2004). *Socijalna interakcija i intelektualni razvoj*. Zavod za udžbenike i

- nastavna sredstva.
- Petrović, D. (2014). *Interkulturna interakcija i razvoj interkulturne osetljivosti*. Institut za psihologiju.
- Perotti, A. (1995). *Pledoaje za interkulturni odgoj i obrazovanje*. Educa.
- Piršl, E. (2011). Odgoj i obrazovanje za interkulturnu kompetenciju. *Pedagogijska istraživanja*, 8, 53 – 73.
- Piršl, E. (2012). Intercultural competence and/or cultural intelligence. In N. Hrvatić & A. Kaplan (Ur.), *Pedagogija i kultura – Drugi kongres pedagoga Hrvatske* (svezak 1, str. 333-343). Hrvatsko pedagoško društvo.
- Popadić, D., Pavlović, Z., Žeželj, I. (2018). *Alatke istraživača – metodi i tehnike istraživanja u društvenim naukama*. Clio.
- Popović, K., Mikanović, B. (2019). *Interkulturne kompetencije učenika i nastavnika*. Filozofski fakultet u Banjoj Luci.
- Rayman, R. (1981). Joseph Lancaster's monitorial system of instruction and American Indian education, 1815-1838. *History of Education Quarterly*, 21(4), 395–409. <https://doi.org/10.2307/367922>
- Rapanta, C., & Trovão, S. (2021). Intercultural education for the twenty-first century: A comparative review of research. In F. Maine & M. Vrikki (Eds.), *Dialogue for intercultural understanding* (pp. 9-26). Springer. https://doi.org/10.1007/978-3-030-71778-0_2
- Riese, H., Samara, A., & Lillejord, S. (2012). Peer relations in peer learning. *International Journal of Qualitative Studies in Education*, 25(5), 601–624.
- Rusli, M., Degeng, N.S., Setyosari, P., & Sulton, M. (2021). Peer teaching: Students teaching students to increase academic performance. *Teaching Theology and Religion*, 24(1), 17–27. <https://doi.org/10.1111/teth.12549>
- Sablić, M. (2014). *Interkulturnizam u nastavi*. Naklada Ljevak.
- Schmidt, J. P., Geith, C., Haklev, S., & Thierstein, J. (2009). Peer-to-peer recognition of learning in open education. *International Review of Research in Open and Distance Learning*, 10(5), 1-16.
- Slavin, R. E. (1996). Research on cooperative learning and achievement: What we know, what we need to know. *Contemporary Educational Psychology*, 21, 43-69. <https://doi.org/10.1006/ceps.1996.0004>
- Slavin, R. E. (2014). Making cooperative learning powerful. *Educational Leadership*, 72(2), 22–26.
- Stigmar, M. (2016). Peer-to-peer teaching in higher education: A critical literature review. *Mentoring & Tutoring: Partnership in Learning*, 24(2), 124 – 136. <http://dx.doi.org/10.1080/13611267.2016.1178963>
- Spitzberg, B. H., & Changnon, G. (2009). Conceptualizing intercultural competence. In D. K. Deardorff (Eds.), *The SAGE handbook of intercultural competence* (pp. 2-52). SAGE.
- Topping, K. (2005). Trends in peer Learning. *Educational Psychology*, 25(6), 631-645.
- Topping, K. (2018). *Using peer assessment to inspire reflection and learning*. New York: Routledge.
- Topping, K. J. (1996a). Reaching where adults cannot: Peer education and counselling. *Educational Psychology in Practice*, 11(4), 23–29. <https://doi.org/10.1080/0266736960110405>
- Topping, K., & Ehly, S. (Eds.). (1998). *Peer-assisted Learning*. Routledge.
- Trbojević, J. (2013). Vršnjački odnosi i vršnjačko učenje kao korelati akademskog postignuća. *Nastava i vaspitanje*, 62(3), 479-493.
- Valiente, C. (2008). Are students using the 'wrong' style of learning?: A multicultural scrutiny for helping teachers to appreciate differences. *Active Learning in Higher Education*, 9(1), 73–91. <https://doi.org/10.1177/1469787407086746>

- Van-Manen, M. (2016). *Researching lived experience: Human science for an action sensitive pedagogy*. Althouse Press.
- Vijayanandhini, K., & Preeti, G. S. (2018). *Peer instruction - Implementation and assessment of learning*. Ninth International Conference on Technology for Education (T4E, pp. 194 – 200). <https://doi.org/10.1109/t4e.2018.00050>
- Vujaklija, M. (1985). *Leksikon stranih reči i izraza*. Prosveta
- Webb, N.M. (2010). Peer learning in the Classroom. In P. Peterson, E. Baker & B. McGaw (Eds.), *International encyclopedia of education* (Vol. 8, pp. 636–642). Elsevier. <https://doi.org/10.1016/b978-0-08-044894-7.00616-3>
- Wentzel, K. R. (1999). Social-motivational processes and interpersonal relationships: Implications for understanding motivation at school. *Journal of Educational Psychology*, 91(1), 76–97. <https://doi.org/10.1037/0022-0663.91.1.76>
- Zarifnejad, G., Mirhaghi, A. & Rajabpoor, M. (2018). Does peer education increase academic achievement in first year students? A mixed-method study. *Journal of Peer Learning*, 11, 89-98.
- UNESCO (2001). *Universal Declaration on Cultural Diversity*. http://www.unesco.org/confgen/press_rel/021101_clt_diversity.shtml
- Zhang, Z., & Bayley, J. (2019). Peer learning for university students' learning enrichment: Perspectives of undergraduate students. *Journal of Peer Learning*, 12, 61-74.

Избор литературе је одговарајући?

ДА

НЕ

IV.4 Циљеви истраживања

Циљ истраживања гласи: критички анализирати теоријско утемељење вршњачког учења, идентификовати постојећу заступљеност структуралних компоненти вршњачког учења и интеркултуралних компетенција, те утврдити допринос програма подстицања интеркултуралних компетенција примјеном вршњачког учења.

Због специфичности самог проблема који се истражује, али и мјешовитог приступа у истраживању, претходно формулисани циљ истраживања је конкретизован кроз истраживачке задатке и истраживачка питања.

Задаци истраживања:

1. Анализирати теоријске основе вршњачког учења, дефинисати вршњачко учење и идентификовати облике и структуралне компоненте вршњачког учења прикладне за формирање интеркултуралних компетенција ученика;
2. Идентификовати латентну структуру примијењених истраживачких инструмената;
3. Утврдити и интерпретирати ниво заступљености појединачних компоненти вршњачког учења и интеркултуралних компетенција;
4. Испитати разлике у процјенама ученика о вршњачком учењу и интеркултуралним компетенцијама с обзиром на њихова социопедагошка обиљежја;

Истраживачка питања:

1. На који начин акциони програм вршњачког учења доприноси нивоу и врстама знања о другим културама?
2. На који начин акциони програм вршњачког учења доприноси формирању интеркултуралних вјештина?
3. На који начин акциони програм вршњачког учења доприноси формирању интеркултуралних ставова о другим културама?

Циљеви истраживања су одговарајући?

ДА

НЕ

IV.5 Хипотезе истраживања: главна и помоћне хипотезе

Главна хипотеза:

Претпоставља се да вршњачко учење доприноси формирању интеркултуралних компетенција ученика.

Посебне хипотезе:

1. Могуће је емпиријски идентификовати заступљеност структуралних компоненти вршњачког учења и интеркултуралних комптенција.
2. Очекује се да ће програм подстицања интеркултуралних компетенција допринијети формирању знања о другим културама, те интеркултуралним вјештинама и ставовима ученика основне и средње школе.

Појединачне хипотезе:

1. Могуће је идентификовати латентну структуру примијењених истраживачких инструмената.
2. Могуће је утврдити нивое заступљености појединачних компоненти вршњачког учења и интеркултуралних компетенција ученика.
3. Претпоставља се разлика у процјенама ученика о вршњачком учењу и интеркултуралним компетенцијама с обзиром на њихова социопедагошка обиљежја.
4. Очекује се да ће програм подстицања интеркултуралних компетенција допринијети формирању знања ученика о другим културама.
5. Очекује се да ће програм подстицања интеркултуралних компетенција допринијети формирању интеркултуралних вјештина ученика.
6. Очекује се да ће програм подстицања интеркултуралних компетенција допринијети формирању позитивних ставова ученика о другим културама.

IV.6 Очекивани резултати хипотезе

Примјеном мјешовитог приступа у истраживању биће анализирани квантитативни и квалитативни показатељи истраживане појаве на основу којих је могуће очекивати сљедеће резултате:

- очекује се да ће бити утврђене теоријске основе вршњачког учења и идентификовани облици и структуралне компоненте вршњачког учења прикладне за формирање интеркултуралних компетенција ученика;
- очекује се да ће статистичком провјером бити утврђена структура примијењених истраживачких инструмената и сходно томе интерпретирани нивои заступљености појединих компоненти вршњачког учења и интеркултуралних компетенција на одабраном узорку ученика основне и средње школе, те на тај начин ће се имати преглед присутности оваквог модела учења у школској пракси али и степен развијености интеркултуралних компетенција ученика;
- очекује се да ће разлике у процјенама ученика о вршњачком учењу и интеркултуралним компетенцијама с обзиром на њихова социопедагошка обиљежја корисити за креирање програма за подстицање интеркултуралних компетенција помоћу вршњачког учења ученика основне и средње школе;
- очекује се да ће примијењени програм подстицања интеркултуралних компетенција допринијети формирању интеркултуралних компетенција ученика основне и средње школе,
- очекује се да ће примијењени модел вршњачког учења међу ученицима послужити за промовисање вриједности вршњачког учења и интеркултуралног васпитања у мултикултуралним срединама али и широј просвјетној заједници;

IV.7 План рада и временска динамика

Поред теоријског проучавања, емпиријско истраживање је подијељено у дviјe фазе, квантитативну и квалитативну, а свака фаза има своју јединствену организацију и временску динамику.

У првој фази (квантитативна студија) истраживања обилазе се основне и средње школе са циљем сакупљања података о процјенама ученика о вршњачком учењу и интеркултуралним компетенцијама. Истраживач примјењује два самостално креирана инструмента: Скала – Вршњачко учење међу ученицима (ВУМУ) и Скала – Интеркултуралне компетенције ученика – знања, ставови и вјештине (ИКУЗВС). Временско трајање ове фазе истраживања обухвата прикупљање података током другог полуодијешта школске године 2022/2023. Такође, планирано је да се паралелно са прикупљањем података врши њихов унос и статистичка обрада.

Послије прикупљања и обраде података из прве истраживачке фазе, слиједи припрема

акционог плана и програма. Дакле, друга фаза истраживања (квалитативна студија) представља реализацију акционог истраживања, које има своје специфичне подфазе: дијагностика, план акције, извођење акције, праћење и евалуација. План и програм акција креира се сходно резултатима прве фазе истраживања, односно садржај акција имаће за циљ унапређивање управо утврђених недостатака примјеном скала у претходној истраживачкој фази. Предвиђено трајање ове фазе истраживања је прво полуодиште школске године 2023/2024., односно од почетка септембра до краја децембра 2023. године.

План рада и временска динамика су одговарајући?

ДА

НЕ

IV.8 Метод и узорак истраживања

Током истраживања биће кориштене следеће научно-истраживачке методе: метода теоријске анализе и синтезе, дескриптивна метода (емпиријско-неекспериментална) и акциона метода. Од истраживачких техника користиће се: скалирање, тестирање, фокус групе, дубински интервју и квалитативна анализа садржаја.

Метода теоријске анализе и синтезе у истраживању биће кориштена за потребе теоријског проучавања дефинисаног проблема, интерпретацију добијених резултата, те приликом извођења закључчака. Пошто се овом методом истражују већ утврђена научна сазнања исказана у теорији што су педагошке чињенице, педагошки закони и педагошке теорије, примјениће се повезани мисаоно-логички поступци као што су: анализа, синтеза, индукција, дедукција, супротстављање, идентификовање, доказивање, конкретизација, генерализација сазнања о битним обиљежјима и законитостима проучаваног проблема (Банђур и Поткоњак, 1999).

За потребе „снимања постојећег стања“ у пракси користиће се *дескриптивни метод*. Овим методом ће се дубински снимити варијабле, те покушати утврдити њихови међусобни односи. У првој фази истраживања, овај метод пратиће примјена технике *скалирање*. Биће креирана два инструмента помоћу којих ће се прикупљати релевантни подаци. Првим инструментом (*Скалар - ВУМУ*) настоје се утврдити структуралне компоненте вршићачког учења и његова заступљеност међу ученицима, а другим инструментом (*Скалар – ИКУЗВС*) подаци о развијености интеркултуралне компетенције ученика. Инструменти ће бити анонимно примијењени, због настојања и потребе да се добију што објективнији одговори на основу којих ће бити могуће синтетизовати закључке који ће имати апликативну вриједност.

Акционија метода или *метода акционог истраживања* биће примијењена током друге фазе истраживања. Улога ове методе се огледа у унапређивању образовне праксе (Cohen et al., 2007). Реализацијом програма акционог дјеловања настојаће се унијети одређене промјене у васпитни рад ученика, односно примјеном вршићачког учења и поучавања покушаће се дјеловати на формирање интеркултуралних компетенција ученика. Програм ће бити током једног полуодишта, а заснован је на темама предвиђеним НПП-ом за наставни предмет *Васпитни рад у одјељенској заједници*. У припреми акционог истраживања извршиће се избор и обука вршићачких едукатора – инструктора који ће и реализовати часове ВРОЗ-а. Ову методу прати примјена техника

фокус група, дубински интервју, анализа садржаја, али и вишеструко тестирање знања и примјена евалуацијских листића. Такође ће бити креиран и примијењен Протокол питања за групну дискусију и дубински интервју, тестови знања и евалуацијски листићи за ученике.

Узорак истраживања:

За узорак прве фазе истраживања (квантитативна студија) планирано је 200 ученика седмог и осмог разреда основне школе и 200 ученика другог и трећег разреда средње школе.

Из претходно поменутог узорка, а за потребе акционог истраживања, узимају се по два одјељења ученика из основне школе (једно одјељење седмог и једно одјељење осмог разреда), као и два одјељења из средње школе (једно одјељење другог и једно одјељење трећег разреда). Конкретније, узорак ученика у другој фази истраживања чине:

- по два одјељења ученика основне школе (50 ученика);
- по два одјељења ученика средње школе (50 ученика);
- 28 вршњачка инструктора (14 из основне и 14 из средње школе);
- 4 сарадника у истраживању (разредне старјешине изабраних одјељења).

Метод и узорак су одговарајући?

ДА

НЕ

IV.9 Мјесто, лабораторија и опрема за експериментални рад

Рад је теоријско-емпиријски, а емпиријско истраживање се одвија у школским установама, те нису потребни лабораторијски услови, нити посебна опрема.

Услови за експериментали рад су одговарајући?

ДА

НЕ

IV.10 Методе обраде података

За потребе анализирања истраживачких података примијениће се мјештовити приступ, односно биће комбинована квантитативна (статистичка) и квалитативна обрада података. Статистичким показатељима биће утврђени резултати прве фазе истраживања, односно квантитативна анализа самопројцена ученика о вршњачком учењу и интеркултуралним компетенцијама. Тако ће цјелокупна статистичка обрада података бити извршена примјеном доступних софтверских пакета, при чему ће се примјењивати слједеће статистичке технике и поступци:

- анализа дескриптивних статистичких показатеља (фреквенције, проценти, аритметичке средине, стандардна девијација, мјере облика дистрибуција),
- корелациона анализа,
- факторска анализа,
- једнофакторијална ANOVA са поновљеним мјерењима.

Ови поступци ће бити кориштени ради одређивања метријских карактеристика инструмената, али и у сврху провјере истраживачких хипотеза.

Резултати друге фазе истраживања сакупљени у фокус групама и дубинском интервјуом биће квалитативно обрађени и сходно томе интерпретирани. Током квалитативне обраде садржаја примијениће се тематска анализа садржаја са пратећим поступцима.

Предложене методе су одговарајући?

ДА

НЕ

V ЗАКЉУЧАК

Кандидат је подобан	<u>ДА</u>	НЕ
Тема је подобна	<u>ДА</u>	НЕ

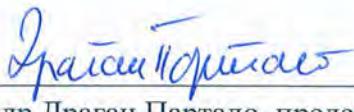
Образложење (до 500 карактера):

Кристијан Поповић је магистар педагогије. На првом циклусу студија остварио је просјечну оцјену 9,09, на другом циклусу студија 9,92 и на трећем циклусу студија 9,92. Објавио је тринест радова, од тога једну научну књигу, осам оригинално научних радова, један прегледни рад и три приказа књиге. Објављена научна књига и седам радова припадају области теме пријављене докторске дисертације. Кандидат је подобан за израду докторске дисертације.

За проблем истраживања дисертације изабран је нов и актуелан феномен у васпитању и образовању. Тема и програм истраживања докторске дисертације су теоријски и методолошки коректно постављени, а исти је јавно представљен и успјешно одбрањен 15.12.2022. године пред члановима Комисије: доц. др Драган Партало, проф. др Тамара Прибишев Белеслин, проф. др Бисера Јевтић и публиком. Представљању теме и истраживања присуствовао је и потенцијални ментор проф. др Бране Микановић. Програм истраживања је научно релевантан и може имати корисне педагошке (теоријске и практичне) и друштвене вриједности.

Комисија даје оцјену да је тема *Вршињачко учење и формирање интеркултуралних компетенција ученика кандидата Кристијана Поповића* подобна за израду докторске дисертације и са задовољством предлаже Наставно-научном Вијећу Филозофског факултета и Сенату Универзитета у Бањој Луци да усвоје овај Извјештај и одobre израду дисертације. Комисија предлаже да за ментора при изради дисертације буде именован проф. др Бране Микановић.

Датум: 30.12.2022.

Доц. др Драган Партало, предсједник комисије

Проф. др Тамара Прибишев Белеслин, члан

Проф. др Бисера Јевтић, члан

